

Utbildningsinspektion i Eiraskolan, förskoleklass, grundskola årskurs 1–5 samt obligatorisk särskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	5
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Eiraskolan den 12–14 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och Eiraskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Eiraskolan intervjuades rektor, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte också lektioner i förskoleklassen, grundskolan samt särskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Eiraskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	86
Grundskola	323
Obligatorisk grundsärskola	7

Utbildningen vid Eiraskolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–5 samt grundsärskola 1–5 med barn och elever från i huvudsak stadsdelen Kungsholmen. Eiraskolan har sin verksamhet förlagd i flera olika byggnader. Verksamheten är organiserad i tre spår, förskoleklass–årskurs 3 samt ett fjärde spår bestående av årskurs 4–5.

I grundsärskolan finns 7 elever fördelade på två undervisningsgrupper; förskoleklass–årskurs 3 och årskurs 4–6, där merparten av eleverna åker skolskjuts till skolan från kringliggande områden i staden.

Skolan har cirka 21 procent elever med annat modersmål än svenska.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Eiraskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder Eiraskolans utbildning av god kvalitet. Eleverna upplever i huvudsak ett positivt och tryggt klimat.

Undervisningen är allsidig och varierad där eleverna förmedlar en nyfikenhet och lust att lära i en arbetsmiljö präglad av personalens höga ambitioner att eleverna skall få en trygg och lärorik skolgång. Skolans sammanställningar av resultat på de nationella proven för årskurs 5 i svenska, matematik och engelska visar på ett gott resultat. Då skolan saknar rutiner för att redovisa, följa upp och analysera kunskapsresultaten i samtliga ämnen, kan dessa inte bedömas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. (4 kap.1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 16-17 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Grundsärskolan bör intensifiera arbetet med elevernas delaktighet så att elevernas intresse och förutsättningar att utöva inflytande successivt ökar med stigande ålder och mognad.
- Skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.
- Arbetet med skolans kvalitetsredovisning bör förbättras för att säkerställa att den används som underlag för skolans kvalitetsarbete.
- Skolan bör förbättra sina rutiner så att rektor deltar i elevvårdskonferenser.
- Rektorns förtrogenhet med grundskolans verksamhet och gällande styrdokument bör förbättras.
- Grundskolans kursplaner måste ligga till grund för undervisningen i grundskolan.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Utbildningen i förskoleklassen skall stimulera varje barns utveckling och lärande. Inspektionen visar att förskoleklassernas verksamhet ger barnen goda förutsättningar för fortsatt lärande. Personalen genomför insatser för att utforma innehållet i verksamheten så att det gynnar barnens utveckling och lärande och följer upp elevernas kunskapsutveckling vid samlingar med barnen. Regelbundna kunskapsbedömningar av elevernas arbeten sker vilka sparas och dokumenteras. Inspektörerna bedömer att verksamheten ger förutsättningar för barnen att utvecklas i enlighet med läroplanens intentioner.

I årskurserna 1–5 genomförs vid flera tillfällen diagnoser och prov för att bedöma elevernas kunskapsutveckling inom läsning och skrivning samt matematik. Resultaten används i huvudsak som underlag för resursfördelning och för att identifiera elever i behov av särskilt stöd.

Skolans egna sammanställningar av resultaten på de nationella proven för årskurs 5 i svenska, matematik och engelska visar på ett gott resultat.

I skolans analyser av resultaten på de nationella proven för årskurs 5 har de insatser som gjorts utvärderats och utifrån dessa utvärderingar har åtgärder som specialpedagogiskt stöd, individanpassad undervisning samt samtal med elever och föräldrar genomförts.

Tabell 1 Andel elever som klarat de nationella proven för årskurs 5, uttryckt i procent

Ämne	2003	2004	2005
Svenska	100	92	99
Engelska	100	89	91
Matematik	96	94	95

För grundsärskolans del anger personalen att elevernas kunskapsutveckling är förhållandevis god. Eleverna har en individuell utvecklingsplan där elevernas kunskaper och utveckling beskrivs och analyseras.

Eiraskolan samt grundsärskolan har däremot inga rutiner för att systematiskt redovisa, följa upp och analysera kunskapsresultaten i samtliga ämnen. Eftersom Eiraskolan inte för närvarande har en helhetsbild av resultaten av det pedagogiska arbetet saknas ett viktigt verktyg för att på skolnivå styra resurser till de områden där de behövs bäst eller för att genomföra förbättringar av undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolans uppföljning av elevernas kunskaper i andra ämnen än svenska, engelska och matematik måste förbättras.

Normer och värden

I Eiraskolan har inspektörerna erfarit att det allmänt råder ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna fick under besöket intrycket av att eleverna är öppna, frimodiga och hjälpsamma. Inspektörerna observerade inget klotter eller annan skadegörelse vilket tyder på att eleverna tar ansvar för arbetsmiljön i skolan. Det finns gemensamma trivselregler i skolan och dessa är kända av eleverna. Flertalet föräldrar uppger att eleverna känner sig trygga i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Enstaka föräldrar har dock en avvikande uppfattning. Eleverna uppger att det mycket sällan förekommer kränkande behandling i skolan, men vid de fåtal tillfällen det sker anser de att personalen är bra på att se och ta tag i problemen.

I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2004/05 redovisas en sammanställning av resultaten från utbildningsförvaltningens brukarundersökning som gjordes under våren 2005. Sammanställningarna visar på att så gott som alla föräldrar är nöjda med barnens möjligheter att känna sig trygga men att man är mer tveksam till situationen vad det gäller mobbning.

Tabell 2 Föräldrars svar på enkätfrågan ”Möjligheten för ditt barn att känna sig trygg”, uttryckt i procent

Elevgrupp	Mycket nöjd	Ganska nöjd
Förskoleklass	52 %	36 %
Årskurs 3	50 %	46 %

Tabell 3 Föräldrars svar på enkätfrågan ”Situationen när det gäller mobbning”, uttryckt i procent

Elevgrupp	Mycket nöjd	Ganska nöjd
Förskoleklass	20 %	35 %
Årskurs 3	35 %	29 %

I personal- och elevintervjuer framkommer att det finns upparbetade rutiner, åtgärder och insatser att sätta in vid behov och att arbetet med normer och värden är ett naturligt inslag i den dagliga verksamheten. Som exempel nämns ”kamratskap” som finns inlagt i schemat i samtliga klasser. Inspektörerna får också i elevintervjuer ta del av elevers beskrivning av en skola där de känner sig trygga och får stöd av de vuxna. Det har dock funnits anledning att i skolan arbeta mot mobbning då elever har gett uttryck för att de inte upplevt sig få stöd och känt sig trygga i skolan. Brukarundersökningens negativa resultat avseende ”Situationen när det gäller mobbning” härleds enligt inspektörernas be-

dömning till tidigare mobbningsituationer. Inspektörerna vill peka på vikten av att skolan inte slår sig till ro i arbetet med normer och värden utan kontinuerligt uppmärksammar och arbetar med dessa frågor.

Skollagen föreskriver att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. I läroplanen beskrivs att skolan aktivt och medvetet skall påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Av vad som framkommit under inspektionen kan eleverna göra sin stämma hörd exempelvis i klassråd och elevråd. Eleverna tycker att det är viktigt att få vara med och bestämma, men kan inte redogöra för vem som formulerat skolans regler. Lärarna berättar att de inför varje arbetsområde informerar eleverna om vad momentet handlar om och vad de skall arbeta med. I vilken mån denna information kopplas till de nationella målen varierar mellan olika moment och lärare men generellt sett presenterar lärarna mål som i sin tur är kopplade till de gemensamma kravnivåer som finns för samtliga ämnen i skolorna i Kungsholmens stadsdel. En allmän uppfattning hos lärarna är dock att det är svårt att på ett tillfredsställande sätt presentera och diskutera måluppfyllelse och bedömning med eleverna. Eleverna uppger att lärarna redovisar målen för utbildningen och att man också talar om dessa i samband med utvecklingssamtalen.

Inspektörerna bedömer att resultaten av elevernas delaktighet är goda. När det gäller elevernas inflytande över verksamheten och sitt eget lärande bedömer inspektörerna sammantaget detta vara bra även om det varierar mellan ämne och lärare. Inspektörerna bedömer att skolan i allmänhet har goda rutiner för att presentera mål och betygsriterier för elever och föräldrar.

Personalen i grundsärskolan menar att undervisningen i hög grad anpassas efter varje enskilt barns behov och förutsättningar och att varje elev bemöts med största möjliga respekt. Eleverna ges möjlighet till inflytande i den dagliga verksamheten bland annat genom att i viss mån få välja i vilken ordning de skall arbeta med dagens arbetsuppgifter. Utifrån denna begränsade information, bedömer inspektörerna med hänvisning till beskrivning under rubriken Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet, att resultatet bör förbättras.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Elevernas inflytande över utbildningen är en grundpelare i det svenska skolväsendet. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar och att aktivt delta i samhällslivet. Skolans lärare skall utgå från att eleverna kan och vill ta ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan och lärarna skall planera undervisningen tillsammans med eleven.

Eiraskolan har ett elevråd i vilket det finns representanter för eleverna i årskurs 1–5. Vid elevrådets möten, som leds av rådets ordförande, deltar en lärare som vuxenstöd och rektor deltar ibland. Frågorna som tas upp vid elevrådet har initierats av klassråden och är ofta av karaktären trivselfrågor. Värdegrundsfrågor diskuteras företrädesvis i klassrådet. Föräldrarna på Eiraskolan uppger att de är nöjda med den samverkan som sker från skolans sida och ger exempel som föräldraförening, veckobrev och klassmöten. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med elever och föräldrar gällande verksamheten är god.

I fråga om elevernas inflytande och delaktighet över det egna lärandet visar inspektionen att det finns en vilja och ambition hos personalen att detta skall fungera väl. I praktiken förekommer inflytande över det egna lärandet dock i varierande omfattning i de olika årskurserna och mellan lärarna. I samtal med lärare på skolan framkommer att elever i vissa klasser är med vid upprättandet av målen för arbetsområdet, medan lärarna själva satt upp målen för undervisningen i andra klasser. Även i skolans kvalitetsredovisning för år 2005 beskrivs ett icke enhetligt arbets- och förhållningssätt kring målen. I vissa fall sätter läraren själv upp målen, i andra är barnen med och diskuterar målen eller har satt upp egna individuella mål. Föräldrarna på Eiraskolan anser att eleverna ges inflytande i undervisningen genom förslag och röstningsförfarande vid val av arbetssätt och redovisningsform samt genom elevernas delaktighet vid skolans ämnesövergripande temaarbeten.

Inspektörerna vill peka på betydelsen av arbetet med elevernas inflytande och delaktighet så att samtliga elever ges lika möjligheter och förutsättningar att utöva ett reellt inflytande över sitt eget lärande.

Eiraskolan arbetar med att förebygga och åtgärda kränkande behandling. Till grund för detta ligger skolans Likabehandlingsplan "Eira för trivsel och trygghet" som gäller samtliga skolformer. I planen beskrivs det förebyggande arbetet samt hur skolan agerar då mobbning uppstår. Enligt inspektörernas bedömning saknar dock planen en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och avslutas under det kommande året, med en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Vidare vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att från och med 15 oktober 2006 gäller nya bestämmelser som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformning och omfattningen av barnens deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Inspektörerna kan konstatera att många av skolans elever känner sig trygga och att det i den vardagliga verksamheten finns naturliga inslag av förebyggande arbete mot kränkande behandling. Det finns i skolan system med kamratstöd och det ges utrymme till regelbundna diskussioner kring attityder och värderingar. Elever i årskurs 5 beskriver Eiraskolan som en skola där "man alltid har någon att vara med och där man är justa mot varandra". Föräldrar i samma årskurs kompletterar bilden genom att uttrycka sin trygghet i att anförtro sitt barn till skolan och dess dagliga verksamhet. Trots detta har det i Eiraskolan förekommit starka upplevelser hos elever av att de blivit utsatta för kränkande behandlingar och uppfattningar om att vara utelämnade åt sig själva i den uppkomna mobbningsituationen. I intervju med rektor kan konstateras att arbetet mot kränkande behandling inte fungerat väl tidigare, men att skolan vidtagit åtgärder för att på ett bättre sätt förebygga och säkerställa en tryggare arbetsmil-

jö. En omorganisering kring rasterna har skett och fler vuxna är ute på rasterna. Fler vuxna är ansvariga för varje enskild klass. En revidering och förtydligande avseende skolans trivselregler har också skett. Utifrån de synpunkter som beskrivits tidigare avseende skolans arbete med normer och värden förutsätter inspektörerna att skolan fortsätter sitt goda arbete för att främja elevernas arbetsmiljö, särskilt mot bakgrund av att skolan tidigare inte upplevts som en positiv och trygg miljö av alla elever.

Grundsärskolans elever och lärare börjar varje dag med en morgonsamling där eleverna informeras om dagens upplägg och innehåll. Eleverna i särskolan deltar inte i skolans elevråd och det förekommer heller inte ett regelbundet klassrådsarbete. Detta beror, enligt personalen, på att eleverna inte är mogna att arbeta i dessa demokratiska arbetsformer tillsammans med övriga elever. Elevernas inflytande och delaktighet över det egna lärandet varierar. Det är ofta läraren som talar om vilka uppgifter som skall göras och när, elevernas inflytande gäller främst att de kan bestämma i vilken ordning de skall göra anvisade uppgifter.

Inspektörerna vill peka på att det är en angelägen uppgift för särskolan att förbättra och utveckla detta område. Skolans verksamhet bör utformas och anpassas efter alla elevers förutsättningar så att eleverna ges tillfälle att i demokratiska former behandla frågor som är av gemensamt intresse. Även arbetet med att successivt öka elevernas möjligheter att utöva inflytande över det egna lärandet bör förbättras.

Intervjuade föräldrar vid särskolan uppger att deras kontakt med lärare och skolläring är god och nämner här bland annat kontaktbok, muntlig kommunikation och veckovis avstämning. Om de har synpunkter att framföra kontakter de klasslärare eller rektor och upplever att deras synpunkter beaktas. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med elevernas föräldrar är god.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Grundskolans elever och personal är indelade i tre arbetslag eller så kallade spår; förskoleklass-årskurs 3 samt ett fjärde bestående av årskurs 4–5. Arbetslagen har getts stora friheter och möjligheter att lägga upp sin verksamhet utifrån sina egna intresseområden, vilket lett till att spåren utvecklats och präglas av olika kulturer och arbetssätt. Uttrycket ”tre små skolor i en skola” förekommer i ett sammanhang vid en personalintervju och det finns uppfattningar inom personalen att det saknas ett tydligt mål och en pedagogisk idé för verksamheten på skolnivå. Inspektörerna uppfattar att det inom varje spår finns bra grund för samarbete och samsyn, men vill göra skolan uppmärksam på att en alltför stor variation mellan arbetslag kan få konsekvenser för elevernas kunskapsutveckling och möjligheter till en likvärdig utbildning för samtliga elever.

Av lektionsbesök och intervjuer har framgått att skolan använder sig av varierande arbetssätt. Inspektörerna har tagit del av en verksamhet där eleverna visar en lust att lära förenat med höga ambitioner hos både lärare och elever. Naturen utnyttjas flitigt i undervisningen i samband med utflykter, fältstudier och lägerskolor. Undervisningen utformas och kännetecknas även av ämnes- och klassövergripande teman samt skolans Matematikverkstad. Eleverna ges i ovan nämnda arbetsformer möjlighet att utveckla förmågor utifrån läroplanens kunskapsmål i såväl mål att uppnå och mål att sträva mot genom att diskutera, argumentera, självständigt formulera synpunkter samt arbeta utforskande.

Grundsärskolan har sex elever samt ett barn i förskoleklass. Elevgruppen är indelade i de två klasserna förskoleklass–årskurs 3 samt årskurs 4–6 med var sin huvudansvarig lärare och huvudansvariga elevassistenter. Särskolan arbetar med ”tydliggörande pedagogik” i sitt arbete med eleverna. Verksamheten utformas utifrån den aktuella elevgruppen. Genom ett projekt, Jag-projektet, arbetar man med att eleverna ska lära sig om sig själva med det primära målet att ge eleverna ett så bra vuxenliv som möjligt.

I Stockholms kommun genomför det så kallade mottagandeteamet erforderliga utredningar och ett beslut fattas i samband med att barnen startar förskoleklass. Beslutet anger att barnet mottas i förskoleklass med avsikt att därefter få fullgöra sin skolplikt i särskolan. Inför ett beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan görs en ny prövning. Utifrån intervjuer med rektorer och personal kan inspektörerna konstatera att detta förfarande lett till missuppfattningen att barnet är mottaget i särskolan i samband med att barnet börjar i förskoleklass. Inspektörerna vill peka på vikten av att ansvarig rektor och personal är klara över vilken skolform som respektive barn tillhör eftersom uppdragen i styrdokumenten delvis skiljer sig åt.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I skolan finns rutiner för att upptäcka elevers behov av särskilt stöd redan från förskoleklass med hjälp av tester och diagnoser. Förskolans specialpedagoger har organiserat sin verksamhet i mindre grupper för årskurs 1–3 samt i årskurs 4. Årskurs 5 har i år tre lärare på två klasser och kan på så sätt tillgodose elevernas behov av särskilt stöd. Det särskilda stödet begränsas i huvudsak till svenska, engelska och matematik. För övriga ämnen ges det särskilda stödet inom klassen. En allmän uppfattning som framkommer i olika intervjugrupper är att de elever som behöver stöd också får stöd, där skolans elevhälsoteam bestående av biträdande rektor, specialpedagog och skolsköterska är en viktig del i arbetet.

Aktuella stödsatser dokumenteras i ett åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av skiljer sig åt avseende innehåll och kvalitet. Några av de mål som angetts i åtgärdsprogrammen är till sin utformning mycket stora och vida och därmed svåra att utvärdera. Målen i ett åtgärdsprogram bör vara både konkreta och utvärderingsbara samtidigt relaterade till läroplanens och kursplanernas mål. Det är därför viktigt att skolan utvecklar en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder kan beskrivas i åtgärdsprogram. Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvar har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan vara i behov av särskilda åtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation. Inspektörerna menar att det ska vara tydligt för individ, hem och skola vad som är en insatt åtgärd i ett åtgärdsprogram och vad som är en individuell utvecklingsplan. Den individuella utvecklingsplanen, som ska ge alla elever stöd för utvecklingen mot målen, ersätter inte åtgärdsprogrammet. Den individuella utvecklingsplanen upprättas i anslutning till utvecklingssamtalet. Ett

åtgärdsprogram kan upprättas när som helst under skolåret så snart det framkommit att eleven behöver särskilt stöd. Åtgärdsprogram är ett arbetsmaterial och utifrån det vill inspektörerna poängtera att de bör finnas tillgängliga hos aktuell lärare och inte inlåsta och svåråtkomliga för skolans personal. Mot bakgrund av att det vid inspektionstillfället rörde oklarheter kring innehållet i och syftet med ett åtgärdsprogram bedömer inspektörerna att skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.

Särskolans egna specialpedagoger har rutiner för att själva identifiera och upptäcka elevers behov av särskilt stöd och anlitar vid behov hjälp i form av till exempel logoped, arbetsterapeut samt metodhandledning av extern konsult. Grundskolans elevvårdsteam anlitas sällan i särskolans pedagogiska arbete. Alla elever har en individuell utvecklingsplan för det dagliga arbetet där även specifika åtgärder för eleven skrivs in. Åtgärdsprogram upprättas sällan då själva verksamheten ses som en insatt åtgärd. Inspektörerna bedömer att det i grundsärskolan råder oklarheter kring syftet med åtgärdsprogram, vilket riskerar leda till att åtgärdsprogram inte utarbetas för de elever som har behov av särskilda stödinsatser. Inspektörerna bedömer att särskolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning

Läraren skall allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. De intervjuade föräldrarna i Eiraskolan är nöjda med den information de får vid utvecklingssamtalen om hur deras barn klarar sig i skolan. Skolan använder sig av ett gemensamt underlag inför utvecklingssamtalen. Detta skickas hem till föräldrarna som tillsammans med eleven kan gå igenom frågor om trivsel och kunskapsutveckling. Föräldrarna tycker att de får en tydlig bild av hur eleverna ligger till i förhållande till de nationella målen och de lokala bearbetningarna av de nationella kursplanerna. I samband med utvecklingssamtalet upprättas en individuell utvecklingsplan.

När arbeten i skolan avslutas utvärderas dessa oftast av lärare och elever tillsammans och delges rektorn. Personalen anser dock att de behöver utveckla dokumentationsarbetet då det varierar mellan olika verksamheter och lärare i vilken utsträckning som dokumentationen sker.

Lärare i grundsärskolan uppger att det har förekommit att elever inte deltagit vid utvecklingssamtal av skäl som inte är relaterade till elevens faktiska förmåga att medverka. Syftet med utvecklingssamtal skall vara att behandla hur det fungerar för eleven i skolan, vilka resultat som har uppnåtts och vilka insatser som kan behöva vidtas för att eleven skall kunna nå uppsatta mål. Det är således ett möte där elevens skolsituation behandlas och där eleven ges möjlighet att påverka sin utbildning. Inspektörerna vill framhålla vikten av att utvecklingssamtal alltid utformas så att den enskilde eleven ges möjlighet att delta.

Eleverna i särskolan har individuella utvecklingsplaner där elevernas individuella mål har formulerats vid utvecklingssamtal. Föräldrar framför att de anser att utvecklingssamtalen fungerar bra och att de där får en god inblick i vad deras barn lär sig. Hur elevernas lärande och utveckling överensstämmer med de nationella målen känner dock föräldrarna inte till. En tydligare och mer långsiktig

information kring barnets kunskapsutveckling eftersöktes också i form av en plan för elevernas arbete i skolans ämnen. Vid samtal med lärare framkommer att läroplanens och kursplanernas mål inte ses som relevanta och adekvata då lärarna uppfattar målen vara alldeles för abstrakta och teoretiska för särskolans elever, se vidare beskrivning och bedömning under avsnittet Förutsättningar.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje skola skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Den skall fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts.

Eiraskolans kvalitetsredovisning från 2005 presenterar ett antal utvecklingsområden, förbättringsområden och mål för verksamheten, däribland 2006 års prioriterade utvecklingsområde att revidera de lokala kursplanerna utifrån de nationella kursplanernas mål att sträva mot. Skolan lyfter fram individualisering, integrering samt inflytande som verksamhetens övergripande mål att sträva mot.

I samband med upprättandet av skolans kvalitetsredovisning arbetade samtliga lärare fram egna kvalitetsredovisningar utifrån det arbete som gjordes i den aktuella elevgruppen och spåret. Utifrån dessa kvalitetsredovisningar är sedan skolans samlade kvalitetsredovisning sammanställd. Vid samtal med personal framkommer en osäkerhet kring i vilken mån skolans kvalitetsredovisning används som ett verktyg i förbättringsarbetet. Personalen uttrycker däremot att det instrument som används för att kontinuerligt stämma av verksamheten är de egna kvalitetsredovisningarna.

I skolans kvalitetsredovisning beskrivs resultat utifrån ett antal mål men det är svårt att få en tydlig bild av hur väl de nationella målen har uppnåtts. Slutsatser och planerade åtgärder är i vissa fall kopplade till resultaten, i andra fall inte. Av kvalitetsredovisningen bör det tydligare framgå i vilken mån de nationella målen har nåtts. Skolan bör i kvalitetsredovisningen redogöra för vilka åtgärder som skolan avser att vidta för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra rutinerna för arbetet med skolans kvalitetsredovisningar för att säkerställa att skolans kvalitetsredovisning används som underlag för skolans kvalitetsarbete.

Ledning och intern kommunikation

Skolledningen i Eiraskolan består av rektor, biträdande rektor och biträdande förskolerektor. I samtal med såväl ledning, personal som föräldrar framgår att det finns en tydlig uppdelning hos rektor och biträdande rektor vad gäller ansvarsområden där rektor handhar personal- och ekonomifrågor och biträdande rektor ansvarar för elevvården. Vad gäller arbetet med att driva den pedagogiska utvecklingen och ansvaret för de pedagogiska frågorna är uppfattningarna delvis olika. Lärarna ger uttryck för att de saknar en tydlig pedagogisk ledare med en väl genomtänkt pedagogisk idé för hela skolan. Eftersom skolan i sin organisation är uppdelad i olika spår är det viktigt att det finns en klar linje med ett tydligt mål för hela skolan. Ibland uppfattar lärarna att rektor och biträdande rektor kan ha olika meningar om de pedagogiska frågorna, vilket ytterligare bidrar till otydligheten i skolans inriktning. Samtidigt uttrycker personal och

föräldrar en positiv bild av en ledning som syns ute i verksamheten, ger möjlighet till fortbildning, har förtroende för och stöttar sin personal. Rektor är medveten om den ovan beskrivna situationen och införstådd med problemet. Inspektörerna vill peka på vikten av att kommunikationen inom ledningen fungerar på ett tillfredsställande sätt då detta påverkar och får konsekvenser för effektiviteten i styrningen av verksamheten. Inspektörerna vill även göra rektor uppmärksam på efterfrågan och vikten av ett tydligt pedagogiskt ledarskap.

Skolan har regelbundet elevvårdskonferens för behandling av elevvårdsfrågor då biträdande rektor alltid deltar och ibland rektor. Beslut som tas i elevvårdsärenden fattas av biträdande rektor då rektor överlåtit beslutandet av detta område till biträdande rektor. I intervjuer med stadsdelsnämnden och i delegationsordningen framkommer att vissa beslut avseende elever i behov av särskilt stöd av styrelsen delegerats till biträdande rektor. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att rektor skall ingå som ledamot i elevvårdskonferensen. Möjligheten att hålla sammanträde med elevvårdskonferens utan att rektorn är närvarande får inte brukas i sådan omfattning att skolan i praktiken kringgår förbudet för rektorn att sätta in annan i sitt ställe. Inspektörerna bedömer att skolan bör ändra sina rutiner i detta avseende så att de uppfyller författningarnas krav.

Rektor träffar personalen i grundsärskolan vid regelbundna möten. Trots detta uttrycker både personal och ledning en otillfredsställelse över kommunikationen där personalen upplever att rektor inte har tillräckliga kunskaper om verksamheten. Även rektor uppger att hon inte har de kunskaper som är önskvärda för att vara en chef som utvecklar verksamheten. Rektor ser som en risk att särskolan utvecklas till att allt mer bli en egen sluten enhet vid sidan om grundskolan. Särskolan uppfattas av både personal och ledning som en sluten verksamhet för sig.

Mot bakgrund av den ovanstående beskrivningen bedömer inspektörerna att rektorns förtrogenhet med verksamhetens innehåll och utveckling samt styrdokumentet för verksamheten bör förbättras.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I grundskolan får eleverna undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap först i årskurs 6. Inspektörerna bedömer att utbildning därmed inte erbjuds på sådant sätt att eleverna ges förutsättningar att nå målen för ämnet i årskurs 5 i enlighet med den nationella kursplanen, vilket måste åtgärdas.

Eiraskolan har 88 elever som är berättigade till modersmålsundervisning, varav 64 elever har valt att delta i undervisningen. Skolan har vidare 38 elever som får undervisning i svenska som andraspråk. Vid Eiraskolan är det biträdande rektor som fattar beslut huruvida elev ska få undervisning i svenska som andraspråk

eller i svenska. Det är särskilt viktigt inför övergången till mottagande 6–9-skola att skolan tydliggör vilken kursplan eleven följer, då elev som får undervisning efter kursplanen i svenska som andraspråk också skall ges betyg i detta ämne. Svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan och eleven skall få undervisning i antingen svenska eller svenska som andraspråk. Vid inspektionen framkom att de elever som får undervisning i svenska som andraspråk, även deltar i undervisningen i svenska. Detta är inte i enlighet med författningarna och måste åtgärdas.

Till den obligatoriska särskolan räknas grundsärskolan och träningsskolan. I grundsärskolan undervisas eleverna ungefär i samma ämnen som grundskolans elever utifrån varje ämnes kursplan. Elever i träningsskolan undervisas utifrån timplanens fem undervisningsområden istället för enskilda ämnen. Dessa undervisningsområden skall tillsammans ge individen förutsättningar för en god helhetsutveckling. För varje område finns en kursplan. Vid samtal med personal i Eiraskolan kring undervisningen och även i särskolans lokala arbetsplan beskrivs hur utbildningen utformas utifrån dels träningsskolans kursplaner, dels grundsärskolans kursplaner. Detta görs med motiveringen att samtliga barn vid särskolan är barn med autism eller autismliknande drag och att målen i träningsskolans kursplan ses som i många hänseenden tillämpbara på elevgruppen med sin mycket ojämna utvecklingsprofil.

Inspektörerna bedömer det vara av yttersta vikt att det är rätt kursplaner som ligger till grund för undervisningen. Inspektörerna framhåller att det inte får råda några oklarheter om var i kunskapsutvecklingen mot de nationella målen varje elev befinner sig. För att utbildningen skall vara rättssäker för eleven är det av yttersta vikt att personal bedriver sin undervisning utifrån gällande styrdokument. Inspektörerna bedömer därför att detta måste förbättras.

Personal och materiella resurser

Inspektörerna har granskat tillgången till lärare med pedagogisk högskoleutbildning samt om de undervisande lärarna har ämnesutbildning för det ämne/de ämnen de undervisar i. I Eiraskolan har lärarna pedagogisk utbildning och flertalet har utbildning för den undervisning de bedriver. Skolan erbjuder personalen kompetensutveckling, valet av innehåll sker med utgångspunkt dels från individuella behov, dels från vilka behov som skolan har.

I samband med personal- och rektorsintervjuer har det framkommit att det hos skolledning, lärare och annan personal saknas nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för verksamheten. Det råder osäkerhet hos rektor och berörd personal hur åtgärdsprogram skall utformas och användas samt hur svenska som andraspråk skall anordnas. Rektor, lärare och annan personals kunskaper kring dessa föreskrifter bör förbättras.

Inspektörerna har granskat resurser såsom böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel, datorutrustningen och lokalerna. Inspektörerna har bedömt att de materiella resurserna ger goda möjligheter att genomföra utbildningen.

Inspektörerna kan konstatera att grundsärskolans personal till större delen har utbildning för den undervisningen de i huvudsak bedriver. Elevernas utbildning i ämnet musik tillgodoses dock av personalen vid särskolan som inte har behörighet för ämnet. Inspektörerna bedömer att rektor bör vidta åtgärder för att

utveckla en långsiktig tillgång till och kompetens hos personalen för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Grundsärskolans lokaler är förhållandevis ändamålsenliga för verksamheten med god tillgång till adekvata läromedel anpassade till elevernas behov och ålder. Personalen uttrycker dock sitt missnöje över att särskolan äter sin lunch i särskolans lektionssalar, då deras tidigare egna matsal i anslutning till den ordinarie matsalen, nu inretts och inrymmer skolans matematikverkstad. Inspektörerna vill uppmärksamma rektor att denna lösning kan få negativa effekter på möjligheterna till samverkan inom Eiraskolan.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Sara Westlund

Johan Nilsson